

JUHÁSZ FERENC

Az éj gyöngyház-szemöldöke

1.

*Lángol, ég, izzik a télre terített hó,
vörös, piros, rózsatáj-bitorló,
mint a hajnalban levágott göndörhaj disznó
veséje, tüdeje, szűztiszta szív-sebe, mája
életem rózsafája.*

2.

*Ó, de jó volt élni,
félteni és remélni,
emlőt szopni, temetni,
a halál-úton menni,
a félelmet levetni,
mint ruhát a csöndre tenni,
szeretni és éhezni,
anyám főztjét enni.
Gyárgépek közt az éjben
tántorogni a fényben,
amikor a vak dörgést,
gépszita-selyemhörgést
millió lombfűrész-villám
szótte át, hálófüst tücsökláng!
Ó, de jó volt hinni,
a teljes úrt meginni!
Hiszen elég is ennyi:
keresztúton menni!*

3.

*Ó, de jó volt lenni!
Csipetnyi fényport enni,
a pokol-lángot meginni,*

*az úrt tudóre szívni,
akár egy cigarettát
a csillag-csönd úr-orkánt,
tudni, hogy mennyi az ennyi
embermód felébredni,
hinni, hogy annyi az annyi
angyal-szeplőt harapni.
Az Istent elfeledni,
Isten után üzenni.*

4.

*Ó de szép volt temetni!
Holtat a sírba tenni,
előbb a koporsóba,
aztán a földi sóba,
előbb lemosni szépen
teknőben, ültetve széken
meztelenül a testet
a vérpalástos mellet,
a véres nemiszervet,
herezacskót, szőr-kertet,
véres fogsort, vérkagyló-fület,
orrlik-szörből a vér-mirigyet,
orrlikakból a vér-tórt,
mint a ribizlifürtöt,
aztán koporsóba tenni,
ünnep-ruhásan emelni,
s nézni péci-tök arcát,
hő-vulkán gép-rajzú mosoly-fát.
Lefektetni apámat,
aki már józanná száradt.
Bár könnyei még folytak:
arc-márványrácsra csorogtak.
És szólt a rezesbanda
réz-csiga handabanda
és eső zuhogott zölden,
mint a végítélet dörrent.
Ó, de jó volt nevetni,
angyalháton legelni,*

akár a juh a réten,
heverve a fű-lépen,
meztelenül és árván,
mint a fénytörés-szivárvány
a légy barna szem-fejében,
a szem-mély ideg-vödrében,
mint vihar után a sárgán
halk égen a szivárvány.
És átitatott nehéz zöld
sóhajával a mécesláng nyár-föld.
És most már anyám sincsen,
aki vagyonom volt és kincsem.
Kinek mondjam, hogy hála
mert megszültél Andresz Borbála?!
Kinek is rosszkodjak?
Kinek is panaszkodjak?
Nem vacogsz már, ha jönnek
értem, hogy megdögöljek,
te Föld-szív felé nőtt drága
Csontváz, Mosoly Szigorú Virága.

5.

Fölöttem a csöndfekete
éjjel gyöngyház-szemöldöke,
milliárd gyöngy-sarló, lángpor
gomolyog ki önmagából
csigásan, pörgés-tekerten,
dübörgés nyál-habbá verten,
Isten-izzadt forró gyászban,
tetvek háborús kabátban,
fátylasan és köddé gyúrva,
mint a Teremtés kisujja,
homlok alatt szem-kazetták
tobzódása, cella-ikrák,
mintha egy titáni-légyfej
nézne pillátlan szemével,
szivárvány látó-vödrökkel,
pislogástalan köbökkel,
mindenség-mozaik szemmel,

türelmetlen türelemmel.
Én a lángoló csönd mélyén
állok, mint a moha-kémény,
mint kereszt a temetőben:
a gyermekkor éj-időben,
tapasztalan ártatlanul,
csecsemő, ki járni tanul.
Szívem gyors, mint a madárszív,
hiszen az vár, aki nem hív,
nem szól, csak vár, mint híd-kőív,
a nagy árny, az éj az éjből,
fekete a feketéből,
alvadt vér Pegazus-májon,
pedig halálom nem várom,
ne kérje még csont a csontot
hagyja élni a bolondot!
S fölöttem az örök ködök,
fényfüst, gyöngyház-szemöldökök,
láng-örvények, tűz-szekrények,
öntudatlan tünemények,
akik nem hisznek, nem félnek,
mint angyalcsordák zenélnek,
síppal, dobbal, citerával,
fénytág arany-trombitákkal
várnak túlvilági bállal,
Isten-szívben nagy szakállal,
robbannak, főnek, ragyognak,
dühödt rendben úgy csaholnak,
mint a láncra-kötött kutják,
ha részeg táncol és hány, mint a láng,
megy haza, gyomor-húgy útján
vihar-lángú zápor-kútján.
Jaj!, vérző férfi-láng, ifjúság!

6.

Mászok, csúszok a Földgömbön:
csecsemőként az anyámon.
Feküdt ruhátlan az ágyon
ez a szent szivárvány-börtön,

én meg, mint hernyó faágon
araszoltam a hiányon,
mint egy szőrös sárga hernyó
virág-végtagokkal kúszva
s fölöttem a két mellbimbó
mintha rózsaszín hal úszna,
mint hegyes szilva meredt föl
a két emlő-emeletről,
testén pettyek, szeplők, gödrök,
horpadások, vak völgy-felhők,
s lent a szeméremszőr csokra
nagy sündisznó áram-bokra.
Feküdt meztelen az ágyon
születésidőmben, nyáron.
Ő már halott, fogsora kilátszik,
mint egy nevető-ló, száj-virágzik,
csontvázzá olvadt a földben
fekszik a csönd-vízözönben.
Öreg lettem, kín-láz én is,
S velem a gyász, s a remény is.

7.

Anyám, anyám, édesanyám,
aki ott születél Bián,
akit eltemettünk Bián,
s vigyorgott a falu fián,
akit ott hordtál hasadban,
húgyvizes magzatburokban,
s lángoltam, mint szél a lombban,
mint a teremtés a gondban,
magzat-örvényem gomolygott,
mert testedben testem forgott,
ahogy vizelt és kuporgott
szíved-nyomó víz-gömb gondod
cipelted, mikor kapáltál,
bérbe-mostál és vasaltál,
s élted, amit szemed látott
s most a sírföld nagykabátod.
Mit tudsz te már a világról,

fölvilágról, túlvilágról,
alvilágról, a pokolról,
a mindenség-szép Titokról?
Agyad, szemed sárrá olvadt,
füled fejedről lesorvadt,
szádban gyökér-bozont korhad,
bordáid közt vakond sorvad.
Lesz-e neked Mennyországod,
melyben az Isten lángolt?
Lesz-e majd föltámadásod
Anyám, anyám: Halál-Áldott!

8.

Lesz-e az Emberiségnek,
s azoknak, akik más bolygón élnek,
a trilliószer trilliónak
a rossznak, a közönyösnek, a jónak,
a gyilkosnak, szentnek, gazdagnak, hit-hagyónak,
a tízezer éve, vagy százezer éve, a milliárd éve
éltnak, meghaltnak, élőnek se élve,
a mártírnak, szegénynek,
a rabszolga-lénynek,
akik mind a földbe mentek,
rohadni elsiettek,
akik nem gondoltak másra:
lesz-e föltámadása?
Az angyalnak nincs föltámadása,
hisz ő az Istennel-átszótt öröklét madárlét tűz-vijjogása,
ő az örökös lobogás lángmadár-hit-utasítása,
gigász-szárnyas tűzkéve Üzenet-hozó, Parancs-hozó,
a halott Jézust a sziklasírból az Istenhez-lopó,
a Lebirkózó, a Megtaposó, a Varangy-utálat ibolya-illatú
Űr-titok-Madár, a Parázs-vár és a Parázs-vár Kapu,
és fényes, mint a tiszta, tiszta nyár
és édes, mint a lepkeszárny-hónalj-mézcsoöppje tavasz,
és dühöngő és őrjítő és sose-ravasz,
akire az Öröklét-sóhaj szavaz
Ő a Mindig-más Ugyanaz!
A szervetlennek nincs föltámadása:

a sziklának, a kőnek, a földnek, a víznek, a tűznek,
csak a halandónak, akit a csillagok úznek,
csak a szerves bonyolultnak, szerves egyszerűnek,
a ragadozónak, a primitív ragadozónak, fű-evő szűznek,
az Emberiségnek, ami fortyog, mint a halandóság-kosár.
Csak neki lesz föltámadása?

Nem tudom, nem tudom, nem tudom.

Hogyan is tudnám? Hogyan is tudhatom?

Nincs olyan hatalom,

bizalom, vágy, izgalom, büntetés, irgalom,
ami megmondaná

miért kell legyalogolni fekve a föld alá,

nincs olyan értelem

aki a titkot le tudná győzni velem,

nincs olyan bizonyosság

ami le tudná nyeletni velem a kételyt,

az elme-mételyt,

mint áldoztató pap a liszthártya-kerek Jézusos fehér ostyát.

Lesz-e az állati létezőnek,

akik a halálig szigorodva nőnek,

akik voltak, akik vannak, s létük halál-árva,

akik szorgalmuk titok-ketrecébe zárva

akikben titok-rács, homálycsönd lét-düböngés,

akikben mégis ott a fényvihar-zengés,

akik osztottan, szitarács-domború szemmel látnak

vagy széles és vérekes düllede fekete fényoszlop golyóval,

akikben öntudatlan mélység zokog világító folyóval,

s mint madár a kalickában

sírnak, csipognak, trilláznak, csacsognak, mint szélzúgás a fában,

a csíkosan, pettyesen, mozaikosan vágatónak:

a virágléptű pettytorony h-betű zsiráfcsikónak,

a száztonnás kőszikla-asszonyoknak, a sárkány nő tojást-tojónak,

a legelésző baromnak, akinek hasa, mint a májfoltos fehér csónak,

minden szárnyasnak, szárnytalannak, alvónak, virradónak,

bogárnak, kukacnak, százlábbal-rohanónak,

minden lénynek, akibe a csönd, a némaság zárva,

mint karok-nélküli nő lábai közt a hárfa,

a háromszögletű aranyhúr-hanglelél húr-hanglap némasága,

jajitalan, hangtalan, tehetetlen gyásza.

Lesz-e Túlvilága

*az állatnak, ön-nemző vágynak, emlősnek, fénybe-növő arany-ága
a magevő madárnak, a bogárevő, kukacevő, szöcske-evő röpködő virágnak,
a tojást-szülő, tojást-érlelő madár-asszonynak,
akinek forró Édenében,
a sűrű asszonytest-kemencében
arany-szőlőfürtök lógnak,
arany almafaágon aranyalmák, fénycsöpp-diók ragyognak,
lesz-e föltámadása a halandóság-viszálynak,
a Jézust-hordozó számárnak,
hisz mindnyájan a halálra vagyunk ragadva,
mint az árvácska-koponyás lepkeszárny, pikkelye, szín-hamva:
a méztányér mirigy-virágfejen, a csillagszív-illatú mézfogsor lepényen,
hisz mindnyájan ott égünk Isten asztalán, fagycsöndje telében,
mint az ünnepi, méz-szagú, dió-sebrügyes gyertyák, barna-diós viasz-fejfák,
mint villám-sújtotta égő, lobogó, lángoló eleven fák,
mi, biológiai elevenszülő lámpák
tojásmeszet érlelők testünk melegében, pete-tojó kitin-sámfák, kitincipó-lámpák,
gyöngy-nemző madár-esők,
föltámadást-váró bikák, kanok, kosok, szüzek, szeretők.*

*Nem tudom, nem tudom, nem tudom.
Hiába töprengek a vég-úton.*

*Csak a Sátánnak nincs föltámadása,
hisz ő az Isten hátsó oldala, árny palástja.
S hogy támadna föl a mégis mérhetetlen
Örök Fény-agy, az Elképzелhetetlen?*

*Csak a növénynek nem lesz égi mása!
Csak a növénynek nem lesz föltámadása,
csak a virágnak,
a növényi illatos lángnak,
a fűnek, a fának, a mohának, hínárnak,
a gombának, a penész-dagadásnak!
Mert a növények önmaguk gyászában eloszlanak,
s lesznek rost-szemét, kócos, üszkös salak,
vagy márvány-cölöpökké szigorodnak,
se bizalomnak, se szégyennek, se gondnak
az idő-száradásban,*

*a hajszálcső-vízháló feladásban.
A növények hangtalanok, némák,
mint az összetört idő-jós órák
és nem tudják mennyi vak elmúlás van
a sziszegő, mozgó, darázs-raj lombhullásban.
A virágok is, a növényi illat-lángok
halandók, mint az égitest-lányok.
És létüknek nincs föltámadása
csak élete van és halála van, sorsuk az elhullásra.*

*Fekszem. S a csillagköd-éjszaka fekete-szájú
gyöngyház-szemöldök-mindensége rászól
öreg szívemre, mely mint egy üres istálló-jászol,
lüktető vér-vályú:
„várj még elmúlás, fekete hervadás-kosz, dühödt korom várj még
amíg halála ráég!
S elege volt ebből a világból.
A levelibéka-nyájból,
az irgalom-apályból
s adj neki kegyelmet pipacsból, tulipánból.
Még van benne élet szándék.
Mentsd meg Uram, mentsd meg az Örök Haláltól.”*

9.

*A Mindenséget hordom én szívemben.
Minden élőt és minden halottat.
A szívvel-fölszereltet és a páncélos szőr-nyeregben,
a hártyahéj alá a kocsonyás testbe olvadt
hólyag-szívvvel lüktetőt, az enyv-vérű gyöngét,
aki nem tudja hogy zengése, szülése nincs-öröklét,
akinek élete kitin-ház, halála por-szivacs, deszkaléc-máz,
akinek ürüléke, mint a színes kristályrudacsákák,
s nem szeretik mert keserű, az ürgék, patkányok, macskák,
aki nem tudja: fiatal-e, vagy öreg,
s vizelete lila timsó-pálca, mint a tűzőreg köszörűkövek.*

10.

*Te csillagokból szótt Öröklét Lánya!
Olyan vagy, mint egy aranybánya,
szőke-láng selymes aranybánya,
lepecsételt csók, a trágyás gyűlölet hiánya.
A bezárt csönd márványmezőben,
lét-súlyyá varázsolt szikla-temetőben,
a szürke sziklakő-ősidőben,
a komoly hűségben, az anyaggá préselt születés-hőben
fényarany gyökerek, arany páfrányok,
aranyá dermedt megszületés-lángok,
aranyháló-diófák izzás-öröme mereng.
Szívedben halhatatlanságom moccanatlan hársfalombja reng.*

11.

*Mit nem éltem a sorsban!
Még kútásó is voltam,
egyszer és utoljára.
Nyirkos földcső aljára
szálltam a kútvödörben,
a dézsa-üst fabili-körben,
mentem a könny-keresésre,
akár egy szemfenékre,
víz-ideg retinára
a látás fagy-néma aljára,
a kutat tovább ásni:
a földet vassal hibázni,
a földet fémmel gyötörve,
kotorva, döfve, törve
és dézsa-vödörbe töltve
s a mélyből fölüvöltve
a kútszóbe fújva, mint kürtbe.
Főnt kékpont cső-magasság,
szitakötőszárny fény-okosság.
Aztán jöttek a könnyek, a könnyek
a méreg-keserű könnyek,
a löszfal könnyezni kezdett,
föld-szemhéja vizet eresztett,
sírni kezdett a földhenger,*

s talpam alatt könnytenger,
meztelen lábamra köpte
víz-sugarát vizelte
fallikus meredéssel,
ejakuláció-széppel
fehér dühét a víz-ér
mint bort az üveg-hébér
s már térdig a vízben álltam:
húzzatok: kiabáltam.
S kit vödörben eresztettek:
vödörben húzták a testet.
De jó volt az is, de szép volt.
Én kamasz-testű félholt,
már költő: kútásáskor
s nem születhetett máshol.
Csak ahol keserű víz van.
Nem pokol-ajtó a kútban!

12.

A háború utáni gyászban,
a rom-ország élet-lázban
tömegsírt is kiástam
a temető-némaságban,
az ős-négyszög föld-dobozban,
a napfényes halál-koszban
deszkatutajon feküdtek
a testükkel elévültek,
arccal az eget nézve,
szemek nélkül a kékre,
rothadás-habbal takarva,
tajték-paplanba csavarva,
ingben, kékcsíkos gatyában
a föld-doboz buja házban,
azelőtt földet néztek,
most már az égre néztek,
a nincsen-túlvilágra,
koponyájuk vak lámpa,
csak bajusz, szemöldök, szempilla
bizsergett a fény-hídra,

*koponyájuk gömb-csontja
akár a szeplős bőr-gomba,
szemük takonnyá folyva,
mint befőttön penész habja,
fogsoruk legelt fehérén,
mint bárányszerű az égen,
s mocorgott a maradék lombja,
mint virágállat-csorda,
földmélyi korall-virágzás,
fagyott üveg-rák kuporgás.
S egymáson deszka-táblák,
rácsok, kerítés-létrák
a halottakra rakva,
emeletekké hadarva,
deszkatutajok habja
egymásra habarva.
Mint hadihajó váza,
ókori evezős-bárka.
S fönt a tömegsír szélén,
a föld-doboz perem-élén,
mint zokogó rózsakertek,
méhrajzás zengés-keresztek:
asszonyok feketében
heverték hason a fényben,
a zöld-kék tavasz-mesében.
S egymás mellett koporsók,
barna tégladoboz fa-korsók,
zöld csatosüveg-nyájak,
bennük névpapír-vágyak,
és sikolyokból koromhab,
mintha szüléskor a nő jajgat!
Ezer-szemű pók-gigász volt
a magasság a mély sírból,
sikoly gyémánt-koszorú gaz,
dülledt gyászlégnyégzet-halmaz.
Én meg fölkiabáltam,
míg a halottak közt álltam
s néztem a vászon-lábszárakra:
„Kécsík volt a gatyája,
volt bicska zakó-zsebében,*

*a fehér ing pipacs-kelyhében?”
Ők meg lekiabáltak
özvegyei a gyásznak:
„Igen, igen, hisz ő az
sírásom már nem vigasz.”
Jaj, halott-szülő tömegsír,
Sárga-tajték foszlás-zsír,
azóta szívemben tátogsz,
mint kóccal tömött hal gyöngyházból
halottak tutaj-emelet háza,
hullahabos volt harci bárka
ott lebegsz tenger-mély szívemben,
orrlikamban, ajkamon, szememben:
illattalan föld-alsó virágfa,
szagtalan halálkert csont-alja.
Azóta szívemben hordlak,
míg halottá visz a holnap.
S túl leszek rothadáson:
evilágon, s nem tudom: máson!*

13.

*Jaj, de szerettem élni!
Rettegni és remélni!
Ragyogni minden lét-ponton,
tudni, hogy otthon az otthon,
gyakorolni a ringást,
gyötörni a gomolygást
és még mi minden mást,
vereséget, megoldást,
gyászt és koporsót, könnyet,
toll-súly gödörbe görnyedt
dunyha alatt olvasni könyvet
legyőzni úgy a szörnyet
az elemlámpa-fényben:
aranyrúd-szenvedélyben,
kőben fölsebzett lábat,
üvegszilánkkal vágott talpat
hipermangános lavórban
áztatni, mint vörösborban,*

kék szódásüveg-szilánkot
a hideg gyilkolás-lángot
kotorva ásni a tóból,
a tófenék csipke-mocsárból!
Ó, de szerettem látni,
az életet visszalátni,
minden élőt, mocorgót,
rovarszem-kaporfej-korsót,
gémeskutat, szívárványt,
kék homlokon a fény-ásványt,
sziklát, kőbányát, erdőt,
benne a csönd-esernyőt,
alatta selyemvirágot,
pettyes őz szorongva állt ott,
s a madarak fityűltek
a csönd ágain ültek,
a tücsök-éj szikrázott,
mint gyufa sercegue lángolt,
köd-kalapja volt a holdnak,
mint aki újra jön holnap.
Ó, de szerettem égni,
a mindig-holnapot félni.
Szerettem puttonyt vinni,
az őszi ködöt inni,
jött a csósz pirosan győzve,
puskával égbe löve.
Nagy római préssel,
mérleg-ágas sírkő-ütéssel,
apám csinálta géppel
vívni a szőlőpéppel.
Szerettem hordót mosni,
sárga borkövet szopni,
égő kénlapot kis drótfoggal:
a spárganyak dróthoroggal
hordólikba lógatni.
Tudni, hogy ennyi az annyi,
Tudni, hogy annyi az ennyi,
eljönni, haza-sietni,
a temetőkbe menni.
A mákostésztát enni.

*Szappant főzni rézüstben,
száradni füst-ezüstben,
velőscsont, romlott zsír, bőrke
főtt, múltját megelőzve,
pöfögött, buborékszott,
tajtékzott gejzír-hurkot,
s a főzelékbe mártott
ujjról a szappanmoslékot
lenyalva megkóstolni,
klottgatyásan szagolni.
Máskor kis kőművesként
kavarni malter-koporsószekekrényt,
ujjam habarcsba nyomni
s a meszes habot lenyalni.
És kőműves-baltával
vitázni a kő-lázzal,
azt pontosra faragni
szikrázó éleket hagyni!
Borsószárat görgetni,
szögesdrót-csőhengert vinni,
mint a tűzhengert lökni,
mezítláb hempergetni.
Ó, de szerettem forni,
élni és haldokolni!
Feküdtem fiú az ágyban,
lágú haldoklás-mocsárban,
égett a sublóton gyertya,
mögöttem háború-horda,
öregasszonyok ültek,
fekete varjak csücsültek
sámlin, hokedlin, széken,
gyászkendő feketében.
S jött a pap, négy ministráns,
S csilingelt csöngettyű-tánc,
s érzékszerveim megkente
számra, nemiszervemre, szívemre
szememre, kezemre, lábamra
az olajat ujjhegy-tolla.
Apám meg káromkodva
nézte szép haldoklásom.*

Állt , mint légy mézeskalácson,
mint szőke légy lépesméz-rácson.
Csípőig ladik-mély háttal,
sebhímezés-rózsapáfránnyal,
félködös gyúrt falevél-zölden.
És magát látta a földben.

